

Αποτύπωση του Εκπαιδευτικού Συστήματος σε Επίπεδο Σχολικών Μονάδων

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΚΟΥΛΑΪΔΗΣ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΕΠΕΑΕΚ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ
ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΤΑΜΕΙΟ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΣΤΗΝ ΚΟΡΥΦΗ
Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Εκπαίδευσης και Αρχικής
Επαγγελματικής Κατάρτισης

Το έργο «Ανάπτυξη και Προτυποποίηση Δεικτών και Κριτηρίων για την Αποτύπωση του Εκπαιδευτικού Συστήματος», στο οποίο βασίζεται ο τόμος αυτός, συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση και από εθνικούς πόρους στο πλαίσιο του ΕΠΕΑΕΚ II, Γ΄ ΚΠΣ.

© Για τα κείμενα και την επεξεργασία των στοιχείων: Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας
ISBN 960-541-116-4

ΚΕΝΤΡΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Αποτύπωση του Εκπαιδευτικού Συστήματος σε Επίπεδο Σχολικών Μονάδων

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΚΟΥΛΑΪΔΗΣ

ΚΥΡΙΟΣ ΕΡΕΥΝΗΤΗΣ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ: ΜΑΝΩΛΗΣ ΚΟΥΤΟΥΖΗΣ

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΥ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ: ΓΕΩΡΓΙΑ ΚΟΥΚΟΠΟΥΛΟΥ

ΣΥΓΓΡΑΦΗ: ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ ΚΟΤΣΙΡΑ

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ: ΑΡΙΣΤΕΑ ΛΙΜΑΚΟΠΟΥΛΟΥ

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ:

ΓΕΩΡΓΙΑ ΚΟΥΚΟΠΟΥΛΟΥ - ΑΝΝΑ ΚΟΥΠΑ - ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΣ ΠΕΤΡΙΔΗΣ

**ΕΠΟΠΤΕΙΑ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ: ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΠΟΥΛΟΣ
ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ Κ.Ε.Ε.**

ΑΘΗΝΑ 2005

ΟΜΑΔΑ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ 2001 - 2005

Ονοματεπώνυμο Εκπαιδευτικού	Ειδικότητα	Συμμετοχή στην έρευνα
ΑΔΑΜΟΠΟΥΛΟΥ ANNA	Δασκάλα	2003 – 2004
ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟΥ ΜΑΡΙΑ	Φυσικός	2001 – 2002
ΒΕΛΕΝΤΖΑΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	Φυσικός	2001 – 2002
ΒΛΑΧΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	Χημικός	2001 – 2005
ΓΕΩΡΓΙΑΔΟΥ ΑΓΑΘΗ	Φιλόλογος	2001 – 2003
ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΣΟΥΖΑΝΑ	Μαθηματικός	2001 – 2005
ΔΕΛΗΚΑΡΗ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ	Φιλόλογος	2001 – 2004
ΖΕΠΠΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	Γερμανικής Φιλολογίας	2002 – 2003
ΗΛΙΟΠΟΥΛΟΥ-ΜΠΕΝΕΚΟΥ ΚΑΝΕΛΛΑ	Γαλλικής Φιλολογίας	2001 – 2004
ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ	Δάσκαλος	2001 – 2004
ΙΩΑΝΝΙΔΟΥ ΣΟΦΙΑ	Γερμανικής Φιλολογίας	2001 – 2003
ΚΑΝΔΕΡΑΚΗΣ ΝΙΚΟΣ	Φυσικός	2001 – 2004
ΚΑΤΣΑΡΟΥ ΕΛΕΝΗ	Φιλόλογος	2001 – 2002
ΚΑΤΣΟΥΛΑΚΟΣ ΣΤΑΥΡΟΣ	Αγγλικής Φιλολογίας	2004 – 2005
ΚΟΤΣΙΡΑ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ	Δασκάλα	2001 – 2005
ΚΟΥΚΟΠΟΥΛΟΥ-ΑΡΝΕΛΛΟΥ ΓΕΩΡΓΙΑ	Φυσικός	2001 – 2005
ΚΟΥΠΑ ANNA	Νηπιαγωγός	2001 – 2005
ΚΩΝΣΤΑΝΤΟΠΟΥΛΟΥ ΔΕΣΠΟΙΝΑ	Δασκάλα	2002 – 2004
ΛΟΥΛΟΥΔΑΚΗΣ ΚΩΣΤΑΣ	Πληροφορικής	2001 – 2005
ΜΑΝΔΑΛΑΚΗ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ	Φιλόλογος	2001 – 2004
ΜΑΤΣΟΥΚΑ ΔΕΣΠΟΙΝΑ	Νηπιαγωγός	2001 – 2003
ΜΕΛΕΤΕΑ ΕΥΓΕΝΙΑ	Πληροφορικής	2001 – 2002
ΜΗΤΡΟΥ-ΠΑΠΑΔΑΚΗ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ	Αγγλικής Φιλολογίας	2001 – 2005
ΜΠΑΡΑΛΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	Μαθηματικός	2001 – 2002
ΜΠΕΛΙΒΑΝΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	Οδοντίατρος	2001 – 2004
ΝΤΑΒΑΡΟΥΚΑ ΣΤΕΛΛΑ	Φιλόλογος	2001 – 2004
ΠΑΛΑΙΟΠΑΝΟΥ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ	Φιλόλογος	2001 – 2002
ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	Δάσκαλος	2001 – 2002

ΠΑΠΑΖΙΑΝ ΑΛΙΣ	Φυσικός	2001 – 2004
ΠΑΡΑΣΚΕΥΟΠΟΥΛΟΥ ΒΕΝΕΤΙΑ	Φυσικός	2001 – 2002
ΠΑΣΤΙΑΔΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	Πληροφορικής	2001 – 2004
ΠΑΣΧΑΛΗ ΑΝΘΗ	Κοινωνιολόγος	2001 – 2004
ΠΕΤΡΙΔΗΣ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΣ	Φιλολόγος	2001 – 2004
ΠΕΦΑΝΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ	Φυσικός	2001 – 2004
ΠΙΤΣΟΥΛΗ ΘΑΛΕΙΑ	Φυσικός	2001 – 2002
ΠΟΛΥΜΕΡΟΠΟΥΛΟΥ ΖΩΗ	Γαλλικής Φιλολογίας	2001 – 2002
ΠΟΜΟΝΗΣ ΔΙΟΝΥΣΗΣ	Φυσικός	2001 – 2004
ΡΕΝΙΕΡΗΣ ΜΑΡΚΟΣ	Φιλολόγος	2003 – 2004
ΡΙΖΑΚΗ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ	Δασκάλα	2003 – 2005
ΣΑΛΑΜΑΝΟΥ ΧΡΥΣΑ	Νηπιαγωγός	2001 – 2003
ΣΑΛΤΕΡΗΣ ΝΙΚΟΣ	Δάσκαλος	2001 – 2002
ΣΚΛΑΒΕΝΙΤΗ ΣΠΥΡΙΔΟΥΛΑ	Φυσικός	2001 – 2004
ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟΥ ΜΑΡΙΑ	Αγγλικής Φιλολογίας	2001 – 2005
ΣΤΕΦΑΤΟΥ ΜΑΡΙΑ-ΗΡΑ	Πληροφορικής	2004 – 2005
ΤΖΟΒΑ ΕΛΕΝΗ	Γαλλικής Φιλολογίας	2001 – 2004
ΤΙΡΕΛΛΗ-ΔΟΥΚΗ ΓΑΛΑΤΕΙΑ	Αγγλικής Φιλολογίας	2001 – 2002
ΤΣΕΛΕΜΠΑΝΗΣ ΒΑΣΙΛΗΣ	Αγγλικής Φιλολογίας	2002 – 2003
ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ ΘΕΚΛΑ	Κοινωνιολόγος	2001 – 2004
ΤΡΙΓΑΖΗ ΒΑΣΙΛΙΚΗ	Νομικός	2001 – 2004
ΤΣΙΛΟΓΙΑΝΝΗΣ ΠΑΥΛΟΣ	Φιλολόγος	2001 – 2005
ΧΑΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ	Φυσικός	2001 – 2003
ΧΑΤΖΗ ΜΑΡΙΑ	Δασκάλα	2003 – 2005
ΧΡΙΣΤΑΚΟΥ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ	Δασκάλα	2004 – 2005

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Εισαγωγή

1.1. Η Εσχάρα Αποτύπωσης.....	19
1.2. Η Ιστορία του Έργου: Ανάπτυξη και Πορεία (2001 – 05).....	22
1.3. Περιεχόμενο της Έκδοσης: Δομή και Παρουσίαση.....	26
1.4. Συγκρότηση Εμπειρικού Υλικού της Έκδοσης	28

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Σχολικές Μονάδες

2.1. Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση: Νηπιαγωγεία	35
2.2. Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση: Δημοτικά Σχολεία.....	43
2.3. Πρώτος Κύκλος Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης: Γυμνάσια.....	51
2.4. Δεύτερος Κύκλος Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης: Ενιαία Λύκεια	58
2.5. Δεύτερος Κύκλος Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης: ΤΕΕ	65
2.6. Ολοήμερα Σχολεία	71
2.7. Εκπαίδευση Παλιννοστούντων και Αλλοδαπών Μαθητών: Τάξεις Υποδοχής και Φροντιστηριακά Τμήματα	75
2.8. Σχολικές Μονάδες Ειδικής Αγωγής και Τμήματα Ένταξης	78
2.9. Σχολικές Μονάδες: Διδασκαλεία Ξένων Γλωσσών	80
2.10. Ανασκόπηση Κεφαλαίου.....	84

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Μαθητές

3.1. Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση: Μαθητές Νηπιαγωγείων	89
3.2. Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση: Μαθητές Δημοτικών Σχολείων	92
3.3. Πρώτος Κύκλος Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης: Μαθητές Γυμνασίων	97
3.4. Δεύτερος Κύκλος Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης: Μαθητές Ενιαίων Λυκείων.....	99
3.5. Δεύτερος Κύκλος Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης: Μαθητές ΤΕΕ.....	106
3.6. Μαθητές με Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες.....	114
3.7. Αλλοδαποί Μαθητές.....	118
3.8. Ανασκόπηση Κεφαλαίου.....	124

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

Εκπαιδευτικό και Άλλο Προσωπικό Σχολικών Μονάδων

4.1. Εκπαιδευτικοί: Βασικά Στοιχεία.....	127
4.2. Αποσπάσεις / Άδειες Εκπαιδευτικών.....	147
4.3. Διοικητικό, Ειδικό Επιστημονικό, Βοηθητικό Προσωπικό Σχολικών Μονάδων	151
4.4. Ανασκόπηση Κεφαλαίου.....	152

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

Σχολικά Κτίρια, Χώροι και Εξοπλισμός Σχολικών Μονάδων

5.1. Γενικά Χαρακτηριστικά Σχολικών Κτιρίων	157
5.2. Εσωτερικοί Χώροι	172
5.3. Λειτουργικά Χαρακτηριστικά Εσωτερικών Χώρων	187
5.4. Εξωτερικοί Χώροι	191
5.5. Σχολικές Βιβλιοθήκες	197
5.6. Εξοπλισμός	204
5.7. Ανασκόπηση Κεφαλαίου	227

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

Σχολικές Δραστηριότητες

6.1. Σχολική Ζωή	235
6.2. Ενημερωτικές Εκδηλώσεις	249
6.3. Μαθητικοί Διαγωνισμοί	253
6.4. Προγράμματα Σχολικών Δραστηριοτήτων	260
6.5. Το Πρόγραμμα της Ολυμπιακής Παιδείας	272
6.6. Ερευνητικά-Εκπαιδευτικά Προγράμματα	274
6.7. Ανασκόπηση Κεφαλαίου	282

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7

Παρουσίαση Σχολικών Μονάδων: 5^ο Γυμνάσιο Λαμίας Γυμνάσιο και Λυκειακές τάξεις Μεγίστης (Καστελὸριζου)

7.1. 5 ^ο Γυμνάσιο Λαμίας	
7.1.1. Τα Βασικά Μεγέθη του Σχολείου μέσα από την «Αποτύπωση»	286
7.1.2. Οι Απόψεις των Μαθητών και των Εκπαιδευτικών	290
7.2. Γυμνάσιο και Λυκειακές Τάξεις Μεγίστης (Καστελὸριζου)	
7.2.1. Τα Βασικά Μεγέθη του Σχολείου μέσα από την Αποτύπωση	302
7.2.2. Οι Απόψεις των Μαθητών και των Εκπαιδευτικών	308
7.3. Κάποιες Επισημάνσεις	317

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Κατάλογος Πινάκων	319
Κατάλογος Διαγραμμάτων	326

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Είναι προφανής η ανάγκη της ύπαρξης ενός στρατηγικού σχεδιασμού για την ανάπτυξη ενός σύγχρονου εκπαιδευτικού συστήματος. Η πολιτεία, ανεξάρτητα από πολιτικές και ιδεολογικές τοποθετήσεις, πρέπει να έχει ένα όραμα για την παιδεία με καθορισμένους εφικτούς στόχους και είναι υποχρεωμένη με συναίνεση και αίσθημα ευθύνης για τις επόμενες γενιές, να προβεί στον καθορισμό του πλαισίου που θα επιτρέψει την εφαρμογή ενός σχεδιασμού μακροπρόθεσμου, ρεαλιστικού, και δυναμικού. Βασική προϋπόθεση για ένα τέτοιο εγχείρημα θεωρείται η αποτύπωση, η ανάλυση και η αξιολόγηση της υπάρχουσας κατάστασης του εκπαιδευτικού συστήματος.

Η «Αποτύπωση» των σχολικών μονάδων είναι ένα ερευνητικό πρόγραμμα που έχει ως στόχο να δημιουργήσει ένα υπόβαθρο με σαφή και αξιόπιστα δεδομένα που αφορούν την εκπαίδευση. Αποτελεί πλέον αναγκαιότητα η ανάπτυξη μιας κοινούρας αξιολόγησης του εκπαιδευτικού συστήματος, με στόχο την ανεύρεση νέων τρόπων ρύθμισης και βελτίωσης του εκπαιδευτικού έργου, εξασφαλίζοντας ταυτόχρονα τη διεθνή ανταγωνιστικότητα του συστήματος, την ποιότητα της παρεχόμενης εκπαίδευσης και τη δημοκρατική προάσπιση ενός σχολείου στην υπηρεσία όλων. Θα πρέπει να επισημανθεί ότι η ερευνητική αυτή προσπάθεια δε στοχεύει στην απόδοση ευθυνών ή χαρακτηρισμών σε φυσικά πρόσωπα. Αντίθετα, μας επιτρέπει να εντοπίσουμε τις ελλείψεις και τις αδυναμίες του εκπαιδευτικού συστήματος.

Η «Αποτύπωση» των σχολικών μονάδων είναι μια εξαιρετική δουλειά, η οποία ξεκίνησε να υλοποιείται εδώ και τέσσερα χρόνια στο Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας από μια ομάδα στελεχών του με ιδιαίτερη επιστημονική κατάρτιση και εκπαιδευτική εμπειρία. Η μεγάλη αυτή προσπάθεια συνεχίζεται, πλαισιώνεται και στηρίζεται από μεγάλο αριθμό στελεχών, αλλιά και εκπαιδευτικών από την πρωτοβάθμια και τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση της χώρας, τους οποίους ευχαριστούμε θερμά και τους συχαίρουμε για τη μεγάλη συμβολή τους στην επιτυχία του φιλόδοξου αυτού έργου.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΓΛΑΡΟΣ
Πρόεδρος του ΚΕΕ

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Οι ραγδαίες μεταβολές και ανατροπές που επέφερε η εξέλιξη της τεχνο-επιστήμης διαπερνούν πλέον όλα τα επίπεδα της ανθρώπινης δραστηριότητας, ειδικά την εκπαίδευση. Η γνώση βελτιώνεται, αλλιά και απαξιώνεται συνεχώς. Αυτό είναι το κυρίαρχο χαρακτηριστικό της εποχής μας, και κατοχυρώνεται ως το νέο, δυνητικά προνομιακό για τη χώρα μας, πεδίο δράσης στο διεθνές περιβάλλον.

Η συγκρότηση συστημάτων για τη διασφάλιση και τη βελτίωση της ποιότητας της εκπαίδευσης αποτελεί τα τελευταία χρόνια αντικείμενο έντονου προβληματισμού και ενδιαφέροντος στον ελληνικό και διεθνή χώρο, αποτέλεσμα της ανάγκης για αποτελεσματικότερη διαχείριση των διαθέσιμων πόρων αλλιά και της γενικότερης ευαισθητοποίησης των αποδεκτών του εκπαιδευτικού αγαθού σε θέματα ποιότητας.

Είναι κοινός τόπος ότι η βελτίωση του εκπαιδευτικού συστήματος δεν εξασφαλίζεται χωρίς την ολοκληρωμένη γνώση όλων των στοιχείων που το συγκροτούν και επιτρέπουν την ανάλυση και μελέτη του. Στη σημερινή εποχή, που ο κόσμος αλλιάζει με ταχύτατους ρυθμούς, το εκπαιδευτικό σύστημα, για να είναι αποδοτικό, οφείλει να αναπτύξει μηχανισμούς διαρκούς προσαρμογής στις μεταβαλλόμενες συνθήκες. Προϋπόθεση για την ανάπτυξη τέτοιων μηχανισμών είναι η αποτύπωση (απογραφή-συσχέτιση-μελέτη) βασικών παραμέτρων που συνιστούν την ταυτότητα των ελληνικών σχολικών μονάδων. Στόχος της αποτύπωσης λοιπόν είναι η παροχή ολοκληρωμένης, επίκαιρης και αξιόπιστης πληροφορησης σχετικά με τα δεδομένα, τη λειτουργία και τα επιτεύγματα του εκπαιδευτικού συστήματος σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο.

Συγκεκριμένα ελπίζουμε ότι σε συνδυασμό με τη λειτουργία της βάσης δεδομένων που έχει ήδη αναπτυχθεί θα γίνει δυνατή

- η ροή πληροφοριών σχετικά με τη λειτουργία του εκπαιδευτικού συστήματος
- η υποστήριξη πολιτικών διορθωτικών παρεμβάσεων
- η διευκόλυνση της αποτελεσματικής χρήσης των διαθέσιμων μέσων και πόρων
- η ανάδειξη των «καλών» πρακτικών αλλιά και των τομέων του εκπαιδευτικού έργου που επιδέχονται βελτίωσης
- η ενίσχυση της συνεργασίας και αλληλεγγύης ανάμεσα στους παράγοντες της σχολικής κοινότητας
- η ενθάρρυνση της ανάπτυξης σχολικών σχεδίων δράσης και καινοτομικών παρεμβάσεων

Η προσπάθεια αυτή του Κέντρου Εκπαιδευτικής Έρευνας αποτελεί την πρώτη απόπειρα συγκρότησης ενός ολοκληρωμένου και ενιαίου συστήματος άντλη-

σης και επεξεργασίας της πληροφορίας, ενός πλήρους «εκπαιδευτικού χάρτη» της χώρας, στην οποία μάλιστα είναι ενσωματωμένοι μηχανισμοί της ετήσιας επικαιροποίησής τους. Με τον τρόπο αυτόν η Πολιτεία αλλά και οι ερευνητές εξασφαλίζουν μια πλήρη και έγκυρη εικόνα του εκπαιδευτικού μας συστήματος.

Η έκδοση αποτελεί προσπάθεια παρουσίασης, κρυστάλλωσης θα έλεγα, μιας και παρουσιάζονται σε συμβατική και όχι ηλεκτρονική μορφή, των στοιχείων που προέκυψαν για το εκπαιδευτικό μας σύστημα από το έργο «Αποτύπωση του Εκπαιδευτικού Συστήματος σε Επίπεδο Σχολικών Μονάδων», το οποίο πραγματοποιεί το Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας. Ελπίζουμε ότι η προσπάθεια αυτή θα συμβάλει στη διεύρυνση της γνώσης για τις παραμέτρους που συνθέτουν το εκπαιδευτικό έργο στη σχολική μονάδα και αποβλέπει στην αναβάθμιση της ποιότητας της ελληνικής εκπαίδευσης.

Το έργο της «Αποτύπωσης» των σχολικών μονάδων δεν θα μπορούσε να ολοκληρωθεί χωρίς τη βοήθεια ενός μεγάλου αριθμού συνεργατών και υπεύθυνων διαφόρων φορέων. Ως επιστημονικός υπεύθυνος του έργου θέλω να ευχαριστήσω θερμά όλους εκείνους που ανταποκρίθηκαν με προθυμία και συμπαράσταση στην μεγάλη αυτή προσπάθεια.

Οι διαδοχικές διοικήσεις και ιδιαίτερα οι Πρόεδροι του Κέντρου κκ. Α. Δημαράς και Δ. Γιάρος, με τη συνεργασία του Αντιπροέδρου κ. Κ. Αποστολόπουλου, επόπτη του έργου την τελευταία διετία, εξασφάλισαν τη συνέχεια και έκαναν δυνατή την υλοποίηση της προσπάθειας αυτής. Στον Αλέξη Δημαρά οφείλεται εκτός των άλλων και η κατεύθυνση προς στην αποτύπωση στοιχείων της σχολικής ζωής που προσδιορίζουν την ποιότητα της παρεχόμενης σε κάθε σχολική μονάδα εκπαίδευσης.

Ιδιαίτερως ευχαριστούμε για τη σημαντική βοήθεια που παρείχαν στους ερευνητές του Κέντρου Εκπαιδευτικής Έρευνας, κατά την αρχική φάση της αποτύπωσης αλλά και στην επικαιροποίηση:

- Τους Διευθυντές Σπουδών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης
- Τους Διευθυντές Σπουδών Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης
- Τους Περιφερειακούς Διευθυντές Εκπαίδευσης
- Τους Διευθυντές Διευθύνσεων και τους Προϊσταμένους Γραφείων Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης όλης της χώρας
- Όλους τους Υπευθύνους των αρμόδιων Τομέων, Διευθύνσεων και Τμημάτων του ΥΠΕΠΘ
- Τους Διευθυντές των σχολικών μονάδων που ανταποκρίθηκαν στην πρόσκληση του ΚΕΕ για τη συγκέντρωση, και καταχώριση στη Βάση Δεδομένων των στοιχείων της σχολικής τους μονάδας
- Όλους τους Εκπαιδευτικούς που διεκπεραίωσαν την καταχώριση των στοιχείων στα σχολεία
- Τους Συντονιστές που ορίστηκαν από τους Προϊστάμενους στα Γραφεία και τις Διευθύνσεις Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης της χώρας για το έργο της «Αποτύπωσης»

- Την Διευθύντρια κ. Ε. Τότσιου-Αλεξοπούλου, τους εκπαιδευτικούς και τους μαθητές του 5^{ου} γυμνασίου Λαμίας
- Την Διευθύντρια κ. Ζ. Φωτεινού, τους εκπαιδευτικούς και τους μαθητές του γυμνασίου και των λυκειακών τάξεων του Καστελλόριζου.

Επίσης ευχαριστούμε θερμά :

- Τα μέλη του Τομέα Εκπαιδευτικής Τεχνολογίας του Ερευνητικού Ακαδημαϊκού Ινστιτούτου Τεχνολογίας Υπολογιστών (EAITY) και ιδιαιτέρως τον κ. Β. Δελή, για την ανάπτυξη της πληροφοριακής υποδομής και για την τεχνική υποστήριξη σε όλες τις φάσεις εξέλιξης του έργου. Η επιστημονική τους κατάρτιση, το αμέριστο ενδιαφέρον τους για το έργο συνέβαλαν αποφασιστικά στην επίλυση των προβλημάτων που ανέκυπταν.
- Την ομάδα διαχείρισης του Πανελλήνιου Σχολικού Δικτύου, και ιδιαιτέρως τον κ. Μ. Παρασκευά για τη φιλοξενία του εξυπηρετητή της Βάσης Δεδομένων της «Αποτύπωσης» σε έναν από τους βασικούς δικτυακούς κόμβους της ευθύνης του.
- Την ΕΣΥΕ και ιδιαιτέρως την κ. Ε. Οικονόμου για την προθυμία και την καλή διάθεση με την οποία μας παραχώρησε τα στοιχεία για τις σχολικές μονάδες που λειτούργησαν τα σχολικά έτη 2001-2 και 2002-3.

Τον κ. Μ. Κουτούζη, κύριο ερευνητή του ΚΕΕ, ευχαριστώ θερμά για τη αποφασιστική και καίρια συμβολή του στο πολύπλοκο και άχαρο αλλά τόσο κρίσιμο τομέα της διαχείρισης του έργου. Επίσης ιδιαίτερες ευχαριστίες πρέπει στον κ. Θ. Κασή (αρχικά ως ερευνητή του ΚΕΕ και στη συνέχεια ως συνεργάτη) και την κ. Α. Λιμακοπούλου, που είχαν την ευθύνη για την προετοιμασία και τη διαχείριση της Βάσης Δεδομένων, καθώς και τη στατιστική ανάλυση των δεδομένων της αποτύπωσης των σχολικών μονάδων. Οι γνώσεις τους ήταν πάντοτε ουσιαστικός παράγων των λύσεων που δόθηκαν.

Σημαντική για την επιτυχία του έργου υπήρξε η συμβολή του κ. Κ. Λουλουδάκη, καθηγητή πληροφορικής. Η συνεργασία του με το EAITY για τη διαμόρφωση της Βάσης Δεδομένων του έργου της «Αποτύπωσης», η διαχείριση του πληροφοριακού συστήματος της Βάσης και η τεχνική υποστήριξη της ομάδας υπήρξε διαρκής εκ μέρους του σε όλες τις φάσεις της έρευνας, ιδιαίτερα στο στάδιο της επικαιροποίησης, όταν συνέβαλε συστηματικά και αποτελεσματικά στη διευθέτηση μιας σειράς τεχνικών προβλημάτων. Τον κ. Π. Μαντζάκο για τη συμβολή του στο σχεδιασμό και την υλοποίηση της πρόσβασης των σχολικών μονάδων στο δίκτυο της «Αποτύπωσης», καθώς και στο συντονισμό των ομάδων διαχείρισης δικτύου του EAITY, του ΚΕΕ και του EDUNET.

Ευχαριστούμε θερμά τις εργαζόμενες στην ομάδα καταχώρισης και γραμματειακής υποστήριξης του έργου κ. Έ. Καβαλάρη, κ. Σ. Λαδή, κ. Δ. Λάμπου και κ. Φ. Πυρομάλη. Την κ. Κ. Βερβέρη-Βιτζηλαίου, ευχαριστούμε ειδικά και για τις

εργασίες δακτυλογράφησης και μορφοποίησης των εργαλείων της έρευνας καθώς και για τη συμβολή της με πλήρη επαγγελματική επάρκεια και προφανές ενδιαφέρον στην τεχνική επεξεργασία των κειμένων, των πινάκων και των διαγραμμάτων του βιβλίου.

Άφησα για το τέλος τις ευχαριστίες στη Ομάδα Αποτύπωσης που συγκροτήθηκε στο ΚΕΕ και των οποίων τα ονόματα μνημονεύονται στις αρχικές σελίδες, επειδή το έργο αυτό είναι δικό τους. Η ομάδα αυτή συγκροτήθηκε από αποσπασμένους εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης –εκπαιδευτικούς με ιδιαίτερη επιστημονική κατάρτιση και μεγάλη εκπαιδευτική εμπειρία. Οι περισσότεροι από αυτούς είχαν πραγματοποιήσει μεταπτυχιακές σπουδές και διέθεταν πολλά χρόνια υπηρεσίας στην εκπαίδευση. Η αποτύπωση των σχολικών μονάδων, έργο δύσκολο και πολυπληκο όπως αποδείχτηκε στην πράξη, δεν θα μπορούσε να είχε επιτευχθεί χωρίς την ευσυνείδητη, συστηματική, υπεύθυνη και πέραν των συμβατικών υποχρεώσεων εργασία τους.

Κατά το σχεδιασμό του έργου τα μέλη της ομάδας συμμετείχαν τόσο στη διαμόρφωση του ερευνητικού εργαλείου (στην έντυπη και στην ηλεκτρονική του μορφή), όσο και στον προσδιορισμό της διαδικασίας εφαρμογής του έργου σε όλα τα στάδια ανάπτυξής του. Κατά την υλοποίηση του έργου συνεργάστηκαν με στελέχη της εκπαίδευσης, διοργάνωσαν και διεξήγαγαν σεμινάρια για την ενημέρωση και την υποστήριξη όλων των εμπλεκόμενων φορέων, ανέπτυξαν το απαραίτητο υποστηρικτικό υλικό, συμμετείχαν στην καταχώριση των στοιχείων των σχολείων στη Βάση Δεδομένων κατά την πρώτη φάση ανάπτυξής της αληθιά και στον έλεγχο των καταχωρίσεων των σχολείων κατά τη φάση της επικαιροποίησης. Στις αρμοδιότητες των μελών της ομάδας, ήταν η παρακολούθηση και η αξιολόγηση της πορείας εφαρμογής και των αποτελεσμάτων του έργου, διαδικασία που συνέβαλε στον προσδιορισμό των απαραίτητων τροποποιήσεων για τη βελτίωση της λειτουργικότητας του ερευνητικού εργαλείου.

Πρέπει επίσης να αναφερθούμε στο εξαιρετικό κλίμα που επικράτησε στις σχέσεις των μελών της Ομάδας Αποτύπωσης, που όλα αυτά τα χρόνια συνεργάστηκαν μεταξύ τους αρμονικά, με ομαδικό πνεύμα, με κατανόηση και με διάθεση προσφοράς. Με τη συστηματική, κοπιαστική και πολύωρη καθημερινή εργασία των εκπαιδευτικών της Ομάδας Αποτύπωσης, που περιελάμβανε και πολλά ταξίδια εκτός έδρας, ακόμη και σε δυσπρόσιτες περιοχές και κάτω από αντίξοες πολλές φορές συνθήκες, αναπτύχθηκε το δύσκολο αυτό έργο.

Θέλω να επισημάνω τη συμβολή της κ. Α. Κότσιρα στη θεωρητική θεμελίωση του έργου και την πολύτιμη προσφορά της σε όλα τα κείμενα που σχετίζονται με την «Αποτύπωση». Η κ. Κότσιρα εξάλλου αποτέλεσε το συνδετικό κρίκο της «Αποτύπωσης» με την παλαιότερη προσπάθεια πιλοτικής αποτύπωσης ορισμένων σχολικών μονάδων που διηύθυνε ο αξέχαστος συνάδελφος Ιωσήφ Σολομών, στην οποία πολλά οφείλουμε.

Κλείνω το σημείωμα εκφράζοντας την ευγνωμοσύνη μου στη κ. Γ. Κουκοπούλου. Όλα τα παραπάνω δεν θα ήταν δυνατό να πραγματοποιηθούν, δεν θα ήταν δυνατό να αξιοποιηθούν στο έπακρο τα προσόντα και η συστηματική εργασία όλων, χωρίς τον εξαιρετικό συντονισμό της ομάδας από την κ. Γ. Κουκοπούλου. Η κ. Κουκοπούλου εργάστηκε συστηματικά, σκληρά, μεθοδικά και με αφοσίωση. Χάρη στις ιδιότητες αυτές του χαρακτήρα της έγινε δυνατή η υλοποίηση ενός μεγάλου και ιδιαίτερα πολύπλοκου έργου. Ό,τι καλό υπάρχει στο έργο της «Αποτύπωσης» έχει τη σφραγίδα της.

Βασίλης Κουλαϊδής
Καθηγητής Πανεπιστημίου Πελοποννήσου

